

בפני: כבוד המשנה לנשיא תי אור
כבוד השופט אי ריבלין
כבוד השופט אי גרוניס

המבקשים: 1. איתי כהן (קטיין)
2. זיוה כהן

נגד

המשיבים: 1. אריה חברה לביטוח
2. אבנר
3. שחר לוי
4. חזי לוי
5. צדוק כהן הובלות בע"מ
6. מגדל חברה לביטוח
7. קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בע"א 3444/02, 3461/02, 3469/02 שניתן ביום על ידי כבוד השופטים צמח, צור ומזרחי

בשם המבקשים: עו"ד ד' גנסיין
בשם המשיבות 1-2: עו"ד נהאד ארשיד
בשם המשיבים 4-6: עו"ד עמוס מוקדי
בשם המשיבה 7: עו"ד עמליה ליאור

פסק - דין

המשנה לנשיא תי אור:

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים, אשר בדחתו ערעור על פסק דינו והחלטתו של בית משפט השלום, קבע כי התאונה בה נפגע המבקש 1 אינה מהווה "תאונת דרכים", כמשמעותה בחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: חוק הפיצויים).

1. המבקש 1 נפגע תוך כדי משחק במשטח הידראולי (להלן: רמפה), המחובר לארגז משאית. הרמפה האמורה מתרוממת לתוך המשאית בתנועה סיבובית. רגלו של המבקש 1 נתקעה במרווח שבין הרמפה לבין ארגז המשאית. המחלוקת היתה, בשאלה אם מתקיימת כענייננו החוקה החלוטה המרבה של "ניצול הכוח המכני של הרכב" המופיעה בהגדרת "תאונת דרכים" בחוק הפיצויים. בית המשפט המחוזי השיב על כך בשלילה. על החלטתו מוגשת בקשה זו לרשות ערעור.

מסמך זה הוא תוצאה של תהליך דיגיטלי של מסמך מקורי. כל פרטים נוספים ייחשבו כפרטים שנויים במחלוקת.

2. על פי החזקה האמורה, יחשב לתאונת דרכים:

”מאורע שנגרם עקב ניצול הכוח המכני של הרכב, ובלבד שכעת השימוש באמור לא שינה הרכב את ייעודו המקורי”.

המחלוקת העיקרית בין הצדדים היא, בשאלה האם מתקיים התנאי הקבוע בסיפא של החזקה, כי הרכב ”לא שינה את ייעודו המקורי” בהתחשב בעובדה שהתאונה אירעה תוך כדי משחק הילדים ברכב. כלומר, האם שינוי הייעוד צריך להיבטן על פי האופי האובייקטיבי של פעולת הרמת הרמפה, או על פי סיבתה או תכליתה הסובייקטיבית, דהיינו מטרת המשחק של המשתמש.

הריון בבקשה הועבר להרכב שלושה, והוחלט לדון בבקשה זו כאילו ניתנה הרשות והוגש ערעור על פי הרשות שניתנה.

3. החזקה החלוטה המרבה בדבר ”ניצול הכוח המכני של הרכב” מכוונת למקרים בהם הרכב הוא רב תכליתי והנוק נגרם עקב ניצול הכוח המכני של הרכב לייעודו הלא תעבורתי, ובלבד שכאותה עת ”לא שינה הרכב את ייעודו המקורי” (רע”א 8061/95 עוזר יצחק נ’ ארדט חברה לביטוח בע”מ ואח’, פ”ד נ(3) 532, 570-569; בנושא שינוי היעוד המקורי של הרכב במקרה של תאונה עקב ניצול הכוח המכני של הרכב, ראו בהרחבה בע”א 7481/00 רע”א 6788/00 סטאפטה נ’ אבו עבד, פ”ד נו(3) 707). בענייננו, מדובר במשאית שהינה רכב דו-ייעודי, כאשר ניצול הכוח המכני משמש כרגיל לצורך ייעודה המשני שהוא פריקה והעמסה. הכוח המכני שנוצל לצורך פריקה והעמסה הוא באמצעות מנוע נפרד מן המנוע המשמש לייעודו התעבורתי. אך כבר נקבע, שהחזקה המרבה בדבר ניצול הכוח המכני של הרכב חלה גם במקרה כזה (רע”א 6779/97 תנופי יהודה בע”מ נ’ מזל עבודות נוחתת, פ”ד נו(1) 721, 729-730).

4. מקרה דומה, במידה מסויימת, למקרה דנן התעורר ברע”א 7509/98 אורן כהן נ’ הפניקס הישראלי חברה לביטוח, פ”ד נד(1) 250, 257-256. גם כאותו עניין בא בפני בית המשפט מקרה של משחק ילדים בהקשר של חוק הפיצויים. שם עלתה השאלה, האם תאונה במהלך משחק ילדים בכונת הקרמית של הרכב, אשר נועדה לחילוץ עצמי של הרכב, עולה כדי ”תאונת דרכים”, כמשמעותה בחוק הפיצויים. אף שפסק הדין מטפל בהגדרה הבסיסית של ”תאונת דרכים”, ניתן לדעתו ללמוד ממנו לענייננו.

משרד המשפטים, תל אביב, ישראל

בפרשת אורן כהן הנ"ל, לא ניתנה חשובה לשאלה אם מה שמכריע לעניין המונח "למטרות תחבורה", המופיע בהגדרה הבסיסית של "תאונת דרכים", הוא האופי האובייקטיבי של הפעולה, או שמא תכליתה הסובייקטיבית (שאלה זו הושארה כצריך עיון גם בע"א 7984/99 וברע"א 7987/99 אליהו חברה לביטוח בע"מ (טרם פורסם)). בהקשר זה, אמר שם הנשיא ברק את הדברים הבאים:

"בנסיבות המקרה, אין חולק כי השימוש ברכב המנועי היה בסופו של יום, למטרות תחבורה. העובדה, לפיה סיבת השימוש ברכב למטרות תחבורה, בנסיבות המקרה, הייתה משחק ילדים, אינה מעלה ואינה מורידה".

באותו עניין, נקבע שעל אף שהתאונה אירעה עקב משחק הילדים, היא נכנסה להגדרה הבסיסית של "תאונת דרכים".

בעתירה לדיון נוסף (דנ"א 1963/00 הפניקס הישראלי חברה לביטוח נ' אורן כהן (לא פורסם)), טענה העותרת כי לא התקיים היסוד של "למטרות תחבורה" המתמקד בתכלית הסובייקטיבית של הפעולה. השופט מצא דחה את העתירה, באומרו:

"לעתים, בהיעדר נסיבות המחייבות מסקנה אחרת, תוכרע הכף על פי מטרתו הסובייקטיבית של המשתמש (כפי שהיה בעניין פדידה). אך כאשר השימוש כרוך, מעצם טבעו, בסיכון תחבורתי, משפט הבכורה יינתן לאופייה האובייקטיבי של הפעולה. טול, למשל, ילד שלצורכי משחק מתניע מכונית ונוהג בה ברשות הרכים. מבחינתו הסובייקטיבית, 'סיבת' שימושו ברכב היא לצורכי משחק ושעשוע. אך לא יכול להיות ספק, כי מבחינה אובייקטיבית שימושו הוא למטרות תחבורה".

5. נראה לי, שניתן להקיש מהמקרה שם, ולומר כי כאשר הנוזק שנגרם נופל במתחם הסיכון שניצול הכוח המכני לייעודו הלא-תעבורתי יצר, תינתן עדיפות לאופייה האובייקטיבי של הפעולה (ראה לעניין "מכתן הסיכון": ע"א 6000/93 עזבון פואיז קוואסמה נ' רג"בי, פ"ד נ(3) 661). בענייננו, הסיכון להתרחשות נזק מן הסוג שקרה, קרי - היתפסות רגלו של הילד במרווח שבין הרמפה המתרוממת לבין ארגז המשאית, נופל במתחם הסיכון הנובע מניצול הכוח המכני של המשאית לפריקה ולהעמסה. מכאן, ש"משפט הבכורה יינתן לאופייה האובייקטיבי של הפעולה", שהוא פריקה והעמסה. מבחינה אובייקטיבית נעשתה בענייננו אותה הפעולה שנועשית בעת פריקה והעמסה של משאות, קרי - הורדת הרמפה והעלאתה.

על סמך האמור לעיל, יוצא כי בעת משחק הילדים האמור לא איבד הרכב את ייעודו המקורי, והתאונה כה עסקינן מהווה תאונת דרכים במובן חוק הפיצויים.

אציע להכרי, כי הערעור יתקבל והדין יוחזר לבית משפט השלום על מנת שידון כתבות המשיבים, לאור הקביעה כי חלה בענייננו החזקה החלוטה המרבה בדבר "ניצול הכוח המכני", ולאור המסקנה כי המאורע המתואר לעיל הינו "תאונת דרכים", כמשמעותה בחוק הפיצויים.

המשיבים 1-2 ישאו בהוצאות המבקשים בערכאתנו, ובנוסף לכך בשכר טרחת עורך דין בסך 15,000 ש"ח בתוספת מע"מ, וכן בשכר טרחת עורך הדין של המשיבים 4-6 בסך 15,000 ש"ח בתוספת מע"מ.

המשנה לנושא

השופט א' ריבלין:

שופט

אני מסכים.

השופט א' גרוניס:

שופט

אני מסכים.

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ת' אור.

ניתן היום, ג' בחשרי תשס"ד (22.9.2003).

שופט

שופט

המשנה לנושא

/ עכב